

Hebere vūahū

Vūahū túaró nūhū

Yia túara ho vūahū mu á wa yí zū. Bànso túara ho nən bía tà a Yeesu yi na le lònbee lè mí sǐwà yú. O túara ho nən ba yi béra a na à ba yí pí le Dónbeení bío, ká ba hení mí sia à fárá dín, à zúñ le bío ó o Yeesu wó á po mu bío búenbúen.

Ho vūahū mu wee zéení le le Dónbeení dín mí Za Yeesu wán zéenianáa miten lè ba nùpuá á mu vóráa. Le *Dónbeení ji-cúa fēerowà ó orén bío nūhū wi po. O po ho wáayi tonkarowà, á po a *Møyiize là a Zozue (1-3).

O Yeesu mu bío nūhū wi po le *Dónbeení yankarowà na yánkaa wi. Orén lé yia lé le Dónbeení yankaro binbirí. Lé bún te bío le Dónbeení mu wee sén ba nùpuá bè-kora díá à kānínáa ba mu húmú yi o pànká yi. Bío ó o *Isirayeele nípmu fù wee ya hā muiní lè ba bà-kúio na le Dónbeení yi, lé bún fù wee zéení a Yeesu *Krista na gueé hí bío (4-10).

Ho vūahū lii véeníí wee hení ba kérètīe wa sia à ba wíoka ca mí kuio le Dónbeení bío yi. Bío le Dónbeení nípmu fù fárá dínnáa mí siadéró le Dónbeení yi á ho vūahū mu bía bío. Ho mún wee kárán ba nùpuá à ba káràfá miten o Yeesu mí dòn yi. Le ba fá mí yío wo yi, à hí mí sia le lònbee lè mí sǐwà yi, á fárá dín fúaa mu véeníí (11-13).

Le Dónbeení dín mí Za wán wee bioráa

1 Le Dónbeení yánkaa dín 6a ji-cúa fēerowà wán á biaráa lè wàn 6ùaawa. Le wó mu pònna cèrèe yi, á le bioró làa ba mún sìwà boo.

2 Eε ká hã laà na kà wán hã pònna vaa véení, á le dín mí Za wán wee bioráa làa wen. Lé le Za mu le dín wán á léraráa mu bío 6úenbúen. Lé orén le wåa dó mu bío 6úenbúen níi yi.

3 Orén lé yía le Dónbeení cùkú beení wee mi yi. Bío á le Dónbeení karáa lé bùn ó orén mún karáa. O buan mu bìowa 6úenbúen dínia lè mí bioní na pànká wi. Lé orén le Dónbeení dín wán á séraráa 6a nùpuá bë-kora dia, á 6a wee ce le yahó. Bùn móñ ó o yòó kará ho wáayi le Dónbeení nín-tiání, dén na po mu bío 6úenbúen.

Le Dónbeení Za po ho wáayi tonkarowà

4 Lää bío le Dónbeení Za po poráa ho wáayi tonkarowà, lé kà síi á le yèni na le wee ve làa wo mún po poráa 6a yèni.

5 Le Dónbeení dín yí bía làa wáayi tonkarowà bùi le:

«Fo lé i Za.

Ho zuia jii wán á i lé mìn Maá.»*

Le mún dín yí bía bío kà là a bùi:

«Ínén á à wé 6àn Maá,

ó orén á à wé i Za.»†

6 Ká pâahú na le Dónbeení tonkaa mí Za kínleso ho dímínjá yi, á le bía bío kà:

«Ho wáayi tonkarowà 6úenbúen ko 6a wé 6ùaaní a.»‡

7 A le 6èn bía ho wáayi tonkarowà dání yi le:

---

* **1:5** Mi loí Lení vúahú (Psaumes) 2.7   † **1:5** Mi loí Samuwéele cúa-jun níi vúahú 7.14   ‡ **1:6** Mi loí Làndá zéeníló vúahú (Deutéronome) 32.43

«Le Dónbeení wee wé à le tonkarowà keń lòn pínpíró,

le wee wé à le ton-sáwá mu keń lòn dōhú dənní.»[§]

⁸ Ká le màhá bía bío kà mí Za dání yi:

«Ünén Dónbeení, ū béeńí díró jii máa fí máa mi.
Fo ò pa ū nípmu bío lè ho térénló.

⁹ Fo wa bío térénnna, fo jnina mu bë-kora.

Lé bún nən á ìnén na lé ū Dónbeení á kúaa ho jnjló
ū jnúhú wán

à zéení le i tà ū bío.

Lé bún wééra ū sii.

I dó ho cùkú fon á po mi ninzàwa na ká.»*

¹⁰ Le pá bínia bía bío kà mí Za mu dání yi:

«Mu jnúhú búakánii ká bío búi díñ yí léra, á ünén
Núhúso lé fo léra ho tá,

á lé fo mún léra ho wáayi.

¹¹ Bún bë-lénnia so búenbúen khíi vé, ká ünén á à
keń bín féeε.

Ho wáayi lè ho tá wé è khè lòn sī-zinia.

¹² Fo ò bi mu lòn báká beení á à bàrá,

mu ù yèrémá lòn sī-zinia,

ká ünén á à díñ làa bío fo karáa, fo ò keń bín féeε.»†

¹³ Le Dónbeení díñ yí bía làa wáayi tonkaroo búi le:

«Buee keńí i nín-tlání,

fúaa ká i búrá ū zúkúsa ū tá

á ū bò ū zení wán.»‡

¹⁴ A ba tonkarowà na wee lé ho wáayi bëèn lé ba
yén? Ba lé le Dónbeení ton-sáwá. Le wee tonka ba
à ba buee séení bía á à yí ho káníló le Dónbeení c n.

§ 1:7 Mi loń Lení v ah  (Psaumes) 104.4

* 1:9 Mi loń Lení v ah  (Psaumes) 45.7-8

† 1:12 Mi loń Lení v ah  (Psaumes) 102.26-28

‡ 1:13 Mi loń Lení v ah  (Psaumes) 110.1

2

Mi wa dé ho kāníló bío le sòobéé yi

¹ Lé bún nòn á bío wa jná á wa ko wa gúa lè wa sòobéé, bèra a na wa yí ví.

² Le Dónbeení ji-cúa na ho wáayi tonkarowà mà á bío lé ho tūiá, á nùpue lée nùpue na gèn yí bò hā yi, wón yú mu gàn lònbee na ko làa wo.*

³ Awa, ká warén mún yí dó ho kāníló na kà gàn síi bío le sòobéé yi, á wa so dà à kāní waten le lònbee na ko làa wén yi le? Ho kāníló mu bío lé o Núhúso míten á nín-yání buera mu. A bìa jná mu á zéenía lè warén le ho bío bon.

⁴ A le Dónbeení zéenía le bío 6a bía bon. Le zéenía mu lè mu yéréké bìowa lè mí sǐwà na wee zéení le pànká, lè mu bìowa wéró pànká na lerén mí bëere Hácírí wee na 6a nùpuwa yí làa bío le sìi vá yi.

Le Dónbeení dín o Yeesu wán wee kāníndáa 6a nùpuwa

⁵ Le Dónbeení yí dó ho yírón dímíjá na wa wee bío bío ho wáayi tonkarowà níi yi.

⁶ Le Dónbeení bióní vúahú yi, ó o búi yàá túara bío kà:

«Èee Dónbeení! O nùpue lée wée á fo ò leékaráa o bío?

O nùpue lée wée á fo ò paráa o bío?

⁷ Fo wó á ho wáayi tonkarowà bío jnúhú wi á po a ho pòn-za dèc yi.

Bún móñ á fo bìnía wó ó o yú ho cùkú lè le yèni,

* ^{2:2} Le Dónbeení ji-cúa na le tonkarowà mà: Mu wee bío o Moyiize làndá bío dání yi. Ba zuifùwa cón á le Dónbeení dín ho wáayi tonkarowà wán á bíaráa là a Moyiize.

8 fo bàrá a mu bío búenbúen júhú wán.»[†]

Bún wee zéení le le Dónbeení wó ó o wi mu bío búenbúen júhú wán, á dèe búi yí ká. Èe ká hã laà na kà wán á wa dín yí máa mi mu.

9 Èe ká bío kà lé bío wa zū: Le Dónbeení wó á ho wáayi tonkarowà bío júhú wi á po a Yeesu ho pánza dèe yi. A hã laà na kà wán á le bínia wó ó o yú ho cùkú lè le yèni le lònbee na ó o lá á húrunnáa bío yi. Le wó mu kà sii bèra a na à le sâamu pànká yi, ò o húmú bío séení ba nùpuá búenbúen.

10 Mu bon, mu se à le Dónbeení na léra mu bío búenbúen, dño buan mu búenbúen dínia à wé ò o Yeesu kää le lònbee yi bèra a na ò o bío jii sí làa bío mu lá ko mu wéráa. Le wó kà sii bèra a na à ba nùpuá cèrèe páaní le cùkú yi làa de. Lé o Yeesu wó á ba nùpuá cèrèe wé è yíráa ho kâníló.

11 O Yeesu lé yía wee wé à ba nùpuá ce le Dónbeení yahó. A bía ó o wee wé à ba ce bán búenbúen làa wo wâa léé Maá ni-kéní zàwa. Lé bún te bío ó o Yeesu wee veráa ba lè míñ zàwa lè míñ hinni ká mu nîyio mía wo yi.

12 Bío kà lé bío ó o bía:

«Dónbeení, iì zéení ū bío lè wàn zàwa lè wàn hinni.

Iì khòoní fo ū nîpomu búenbúen tîahú.»[‡]

13 O mún bía le:

«Ínén á à dé i sii le Dónbeení yi.»

O pá bínia bía le:

«Lé wen na páanía wi, ínén lè ba zàwa na fo nòn miï.»[§]

14 Awa, á bío á bán zàwa so lé ba nùpuá binbirí, ó o Yeesu mí bëere mún lá ba sîí, bèra a na ò orén

[†] 2:8 Mi loí Lení vúahú (Psaumes) 8.5-7   [‡] 2:12 Mi loí Lení vúahú (Psaumes) 22.23

[§] 2:13 Mi loí Ezayii vúahú 8.18

mí b̄eere húmú pànká yi ò o yí ho pànká o *Satāni wán, ȳla wee wé à ba nùpuá hí,

¹⁵ ò o mún kāní b̄ia b̄uenbúen na mu húmú z̄nló lá can lòn wobáaní ba s̄í wizooní b̄uenbúen yi.

¹⁶ O Yeesu mu cén yí guara wáayi tonkarowà séeníló b̄io yi. Lé o *Abarahaamu m̄nm̄náia ó o wá bueé séení.

¹⁷ Lé b̄un n̄n ó o ko ò o láráa míñ zàwa lè míñ hinni s̄í binbirí, b̄era a na ò o dàrí wé míñ zàwa lè míñ hinni mu yankarowà júhúso, á zū ba nùpuá m̄kári, á láayi wi le Dónbeení c̄n, à le Dónbeení wé sén ba nùpuá b̄e-kora díá.

¹⁸ A b̄io ó o Yeesu mí b̄eere káa le lònbee yi á kúará khéra, lé b̄un n̄n ó o dà wee séenínáa b̄ia b̄uenbúen na ho kúará khénló wee yí.

3

O Yeesu b̄io júhú wi po a M̄oyiize

¹ Lé b̄un n̄n á minén wàn zàwa lè wàn hinni na b̄io s̄á le Dónbeení yi, minén na le mún hueekaa à mi níní keń le b̄io yi, mi le mi yilera keń o Yeesu b̄io wán. Lé orén le Dónbeení tonkaa ó o bueé wó b̄io wa dó wa s̄ia yi wee b̄io wéréméré yankarowà júhúso.

² Le Dónbeení léra a ò o sá ho tonló mu, ó o mún bò b̄io b̄uenbúen na le le o wé yi, làa b̄io ó o *M̄oyiize yánkaa wóráa mu lè le Dónbeení n̄ipomu.

³ Eε ká a Yeesu màhá ko lè ho cùkú á po a M̄oyiize, làa b̄io á ȳla son le z̄ii koráa lè ho cùkú á po le z̄ii mí b̄eere b̄io s̄í.

4 Mu bon, z̄ii na wi à nùpue yí son le dén mía. Ká le Dónbeení lé d̄io b̄en wó á mu b̄io b̄uenbúen wi làa b̄io mu karáa.

5 O Moyiize yánkaa bò b̄io le Dónbeení le o wé yi le z̄ii n̄ipomu b̄uenbúen t̄lahú. Wón lé le Dónbeení ton-sá, á b̄io ó o wee wé ko mu zéení le Dónbeení ni-cúa na le è f̄ee.

6 O *Krista mún bò b̄io le Dónbeení le o wé yi ká wón b̄en lé le Za, á le b̄ará mí z̄ii n̄ipomu jñuhú wán. Búñ n̄ipomu so lé warén, ká wa wíokaa henía wa s̄ia wee lòoní b̄io wa dó wa s̄ia yi.

B̄ia dó mí s̄ia le Dónbeení yi khii k̄ení le vñrná yi

7 Lé búñ n̄on le Dónbeení Hácírí bía b̄io kà:
«Ho zuia, ká le Dónbeení wee b̄io làa mia,

8 à mi yí wé lòn nùpuwa na yí wi ba jñí d̄ee
làa b̄io á mi wóráa mu ho pâahú na mi k̄aa á
kh̄uaana le Dónbeení jñii yi ho tá hení yi b̄io
síi.

9 Á le bía le mññ b̄uaawa yánkaa kh̄uaana mí jñii yi
ho tá hení yi
á khéraráa mí kúará
à ba jññ mññ b̄io mi wó hññ lúlúio b̄uará-jñun yi.

10 Lé búñ te b̄io á le s̄ii cñnáa ba yi, á bía b̄io kà:
Ba nùpuwa na kà wee p̄i b̄io f̄ee, le dñní na á i wi à
ba lá á ba dña.

11 B̄io le s̄ii cñ ba yi, á le báa
le ho lahó na á le wíokaa à ba vññ yi á ba wñña máa
zo yi hñúú.»*

12 Wán záwa lè wán hñnni, mi pa miten b̄io, ò o
bñi hñia yí wé s̄i-kohó bñnsø mi t̄lahú à k̄aa p̄i le
Dónbeení dña, d̄io wi f̄ee.

---

* **3:11** Mi lorí Lení vñahú (Psaumes) 95.7-11

13 Mi wé hení míñ sña làa wizooní búenbúen, pâahú na wa wi «ho zuiá» na le Dónbeení bía bío. Ká mi wé wé mu bëra a na à mi ní-kéní woon yí dia míten le mu bë-kohó khà vliní, à wé lòn nùpuá na yí wi ba jí dëe bío síi.

14 Ká wa fárá dñn bío wa dó wa sña yi wán mu nûhú búeeníí fúaa wa mukäní véró, se wa màhá páanía sá là a Krista.

15 Làa bío mu biaráá kà síi:
 «Ho zuiá, ká le Dónbeení wee bío làa mia,
 à mi yí wé lòn nùpuá na yí wi à ba jí dëe
 làa bío á mi wóráa mu ho pâahú na mi kää á
 khúaana le Dónbeení jíi yi bío síi.»†

16 Bía já le Dónbeení bioní à ba «kää á khúaana le jíi yi» lé ba yén? Mu so yínorí bía búenbúen na ó o Møyiize fó lóráa ho *Ezipite këhú yi le?

17 Bía «le Dónbeení sñi cã yi hâ lúlúio búará-jun yi» lé ba yén? Mu so yínorí bía wó mu bë-kora ho tá hení yi á húrun bín le?

18 A bía le «báa le ho lahó na á le wíokaa à ba vúñi yi á ba wâa máa zo hùúu» lé ba yén? Mu so yínorí bía pâ á yí bò bío le bía yi le?

19 Wa bén mën le ba yí dârnia yí zon hâ vúrnà lahó mu yi, lé bío ba yí tà yí dó mí sña le Dónbeení yi.

4

1 Awa, á bío le Dónbeení jíi na le dó le wa à zo hâ vúrnà lahó na le wíokaa ká làa wen pá wi bín wa bío yi, á mi cén wa pa waten bío à wa yí khe ho lahó mu yi.

---

† 3:15 Mi loní Lení vúahú (Psaumes) 95.7-8

² Mu bon, dén bín-tente so á wa jà làa bío á wàn ɓùaawa yánkaa jánáa le bío sii. Ká le bióni mu màhā yí séenía ɓa, lé bío ɓa dó mí sia le bióni mu yi.

³ Ká warén bán ñ zo hā vúrnà lahó mu yi, lé bío wa dó wa sia le bióni mu yi. Ho lahó mu na le bía bío kà dání yi:

«Bìo á i sii cã ɓa yi, á i báa
le ho lahó na á i wíokaa à ɓa vúñ yi á ɓa wáa máa
yí hùúu.»*

Pâahú na le Dónbeení bía mu yi, à bún te léra mu bío ɓúenbúen vó.

⁴ Le Dónbeení bióni vúahú búi yi á bío kà lé bío bía hā wizooní bío hèjun níi dání yi: «Bìo le Dónbeení sá mí tonló ɓúenbúen vó, á le vúrná hā wizooní bío hèjun níi zo.»†

⁵ A bío kà pá bínia bía: «Ho lahó na á i wíokaa à ɓa vúñ yi á ɓa wáa máa yí hùúu.»

⁶ Bía le Dónbeení nín-yání bía le bín-tente mu nón yi bán yí zon hā vúrnà lahó mu yi, lé bío ɓa yí tà yí dó mí sia le yi. Lé bún te bío á ɓa búi dà à zoráa ho lahó mu yi.

⁷ Lé bún te bío le Dónbeení bínia dó le wizonle búi, á wee ve làa «zuia». Le wizonle mu ó o *Davide bía dání yi lúlúio cèrèe bún móñ lè hā bióni na kà, híla wa ló wán:

«Ho zuia, ká le Dónbeení wee bío làa mia,
à mi yí wé lòn nùpua na yí wi ɓa jí dèe.»‡

---

* ^{4:3} Mi loń Lení vúahú (Psaumes) 95.11   † ^{4:4} Mi loń Bío júhú ɓúeññíi vúahú (Genèse) 2.2   ‡ ^{4:7} Mi loń Lení vúahú (Psaumes) 95.7-8

8 Ká a Zozue lá dú mu nípmu yahó á ɓa zon hā vúrnà mu lahó yi, se le Dónbeení wāa lá máa bíní máa bío wizonle ɓúi bío.

9 Lé bún nən á hā vúrnà na ka lè hā wizooní bío hējün níi vúrnà bío á le Dónbeení wíokaa bío ká lè mí nípmu.

10 Mu bon, yía zon le Dónbeení vúrnà yi, wón mún sá gó wee vúñ làa bío le Dónbeení sá à le vúrnanaá bío síi.

11 Awa, á mi cén wa dé sòobéé à wa dàn zo hā vúrnà mu yi. Mi wa pa waten bío à wa hǐa yi pí le Dónbeení bío, làa bío á wàn ɓùaawa pánáa le bío bío síi.

12 Le Dónbeení bióní wee na le mukání binbirí, le pánká wi làa sòobéé po ho khà-tóní na yara lé hā bío ḥun. Le wee zo ɓa nùpuá khíi zoo ɓúe ɓa sia yi. Le ka lòn khà-tóní, á wee fúaa hā hún-juúná khíi zoo ɓúe ho sánbájiló yi. Bío ó o nùpue sii wee vá yi, là a yilera á le bióní mu wee zūn wéréméré.

13 Mu bë-lénnia yi á dëe woon yí sà le Dónbeení yi. Mu ɓúenbúen dín dënkheen á le wee mi. Dén Dónbeení so lé dío wa ɓúenbúen lè wa ní-kéni kéni ko wa khíi zéení bío wa wó à na yi.

O Yeesu lé ɓa yankarowà juhúso beení

14 Wa yú le *Dónbeení yankarowà juhúso beení. Wón khíína zoó ɓó le Dónbeení mí bëere yi yàá. Ba yankarowà juhúso beení mu lé o Yeesu, le Dónbeení Za. Awa, á bío wa dó wa sia yi á mi cén wāa le wa wíoka pa bío làa sòobéé.

15 Ba yankarowà juhúso beení na wa yú yínoní nùpue na yí dà máa séení wen wa yídàmu yi. Orén mí bëere á ho kúará khénló lè mí síwà yàá yú làa

bío warén kúará wee khénnáa, ká arén màhã yí wó bë-kohó yí mòn.

16 A mi wää wa vá vaa fúé le Dónbeení na wee wé mu sáamu yi ká záñí mía wén. Ká wa wó bún, á le è zúñ wa màkári, á à sén wa bë-kora à dia. Le è wé mu ho pähahú na mu ko yi.

5

1 Ba yankarowà júhúso á le Dónbeení léra ba nùpuá tiahú, ò o wé sá le tonló ba bío yi. Orén lé yía wee na ba nùpuá mu hãmu le Dónbeení yi, á wee ya ba bë-kora séndiaró muiní. **2** Ba nùpuá na yí zú mu bío yara, na wee va ví, bán ó o yankaro mu zú bío, lé bío ó orén mí bëere mún lé o yídà.

3 Lé bún bío yi ó o ko ò o wé ya orén lè ba zâamáa bë-kora séndiaró muiní.

4 Nùpue yí dà máa dé míten làa yankarowà júhúso míten. Le Dónbeení lé dño wee ve o nùpue à dé ho tonló mu yi, làa bío le vonnáa o *Aaron á dó ho yi bío síi.

5 O *Krista bío mún ka kà síi. O yí wó míten làa yankarowà júhúso. Lé le Dónbeení dó a ho tonló mu yi, á bía bío kà nòn wo yi:

«Fo lé i Za.

Ho zuia jii wán á i lé mǐn Maá.»*

6 Le Dónbeení pá bínía bía bío kà:

«Fo lé o yankaro féee

là a Melkisedekí bío síi.»†

7 Pähahú na ó o *Krista hía wi ho tá wán, ó o flora á bónbónia le Dónbeení lè mí pànká, lè hã yèn-caa, dño lá dà wee kãní a mu húmú yi. A bío ó o liinía

* **5:5** Mi loí Lení vúahú (Psaumes) 2.7   † **5:6** Mi loí Lení vúahú (Psaumes) 110.4

mítén, á tà mu búenbúen yi, á le Dónbeení jná a floró.

⁸ Bío ó o lé le Dónbeení Za mí cúee, ò o pá tà le lònbee búenbúen na yú a yi á kenianáa móten làa bío ó ò béráa le Dónbeení bióní yi.

⁹ Lé búñ tiíra a bío búenbúen jíi, á nón á bía wee bë o bióní yi búenbúen wé è yíráa ho káníló na lé le mukáni na máa vé.

¹⁰ Le Dónbeení dó a wó lè 6a yankarowà jnúhúso là a Mélkisedéki bío sii.

Héyí! Mi yí pí le Dónbeení bío

¹¹ Bío cèrèe wi wa cón wa dà à bío o Mélkisedéki mu bío dání yi, ká mu yara zéeníló lònbee màhá wi, lé bío mi yí máa wé jní mu bío à zúñ yara fùafùa.

¹² Mi wáa lá ko mi wé 6a ní-kàránlowà, à hárí lòn zuia mi màkoo pá wi ba wíoka kàrán mia lè le Dónbeení bío na nín-yání kàránnna làa mia. Mi màkoo pá wi mu yoomu yi, mi yí dà máa dí dínló na lì.

¹³ Yía màkoo wi mu yoomu yi wón ka lòn kúnkúza. O yí zú bío se làa bío yí se hueekaró mínyi.

¹⁴ Eε ká ho dínló na lì hón lé bía dōn vó te mí dínló. Bán fá, á zú bío se làa bío yí se hueekaró mínyi.

6

¹ Lé búñ nón ó o *Krista nín-yání bío na 6a kàránnna làa wén á mi wa dà wán, ká wa va làa yahó o bío zúnló yi lòn nùpuwa na dōn vó. Bío wa zú vó á mi yí wa bíní búa kàránlo jnúhú: Mu lé à pí hā wárá na yí se, à dé ū sii le Dónbeení yi,

² làa bío ɓa wee wé à ceéráa míten le Dónbeení yahó,* lè le nii béró ɓa nùpuwa wán, làa bío ɓa níhía á à vèeráa, lè le móndén cítii bío.

³ Bún lé bío wa à wé, ká le Dónbeení tà.

⁴ Mi loní. Ba nùpuwa ɓúi wi bín á yú mu khoomu, le Dónbeení hōn ɓa lè mu bè-tentewà cèrèe, ɓa mún yú le Dónbeení Hácírí,

⁵ á zū le le Dónbeení bióní se làa sòobéé. Ho dímínjá na ho yírò á ɓa zū pànká bío.

⁶ Bún ɓúenbúen móñ, à ɓa pá bínia wee wé mí békia, á bío wāa bíní ì wé á ɓa à yèrémánáa mí yilera lè mí wárá bún mía. Bán nùpuwa so síi ka lè ɓa bínia wee ɓúee le Dónbeení Za ho *kùrúwá wán, á wee zuáñ wo yi ɓa nùpuwa yño yi.

⁷ Hen ká ho viohó wee tè wé se ho tá wán ò o váró dínló be wé se, à le Dónbeení dúúa ho tá mu yi.

⁸ Ká lé hā kíkara lè le jní-kora wee sà ho wán, se ho tá mu cúnú mía. Le Dónbeení hía dánkání ho, á mu véeníi ká ho ò cíí.

⁹ Wàn zàwa lè wàn hínni na wa wa làa sòobéé, hárí ká wa wee bío kà síi, á wa pá láa mu yi le mi bò ho wā-tente, hía wee va ho kāníló lahó yi.

¹⁰ Le Dónbeení térenna, le yi máa sà mi békewénia yi, làa bío mi zéenianáa le mi wa làa de. Le séenii na mi wó, làa dío mi pá lan wee wé ɓa kérètíewa dání yi á le zū.

¹¹ Ká wa màhā wi à mi ní-kéní kéní ca mi kuio fúaa mu véeníi, béra a na à bío mi dó mi sia wee lònóní à wé à jníi sí.

¹² Mi cén wāa yi dí parí, ká mi wé lè ɓa nùpuwa na wee dé mí sia le Dónbeení yi féeé bío síi, à yíráá bío

* **6:2** Le Dónbeení bióní vënna ɓúi yi á mu bía le: Lè hā bátéémùwa.

le dó mí jii le mí ì na.

Le Dónbeení dó mí jii à le māa yèrèmá le

¹³ Bío le Dónbeení hía dó mí jii nən o *Abara-haamu yi, á le báa lè mí yèni, lé bío á nùpue na po le á le è báaráa yèni á mía.

¹⁴ Bío kà lé bío le bía: «Üuu, i ì wé mu bè-tentewà cèrèe làa fo, i ì wé á ū mònmanía á à wé boo làa sòobéé.»[†]

¹⁵ O o Abarahaamu ɓèn hã mi sii pannáa bío le Dónbeení dó mi jii le mí ì wé, á le wó mu nən wo yi.

¹⁶ Ká ɓa nùpua le mí ì báa, à ɓa báa là a ɓúi na po ɓa yèni, á nùpue mún máa wé bini kán bío ɓa báa jii wán.

¹⁷ Láa bùn sii á le Dónbeení mún wi à bía le dó mi jii le mí ì wé lè mu bè-tentewà à zǔní kénkén le le è wé mu. Lé bùn te bío le báa á bò bío le dó mi jii le mí ì wé wán.

¹⁸ Mu bon, mu biowa bío Ȑun mu na yí máa yèrèmá á le Dónbeení yí máa fí sabéré yi. Awa, á warén na pâ mu bío ɓúenɓúen á sia hã làa sòobéé wíokaa wee dé wa sia lòoní bío le Dónbeení dó mi jii le mí ì wé.

¹⁹ Bío wa dó wa sia wee lòoní lé bùn ɓuan wén dínia vínvín le Dónbeení yahó, á wó á wa dàrńa cúa ho põnsò-beení na sankaa hã põnsòni bùkú lè hã cúa-Ȑun, á yòó zon le *sòobá-lùe ɓàn binbiriso yi.

²⁰ Dén sòobá-lùe ɓàn binbiriso so ó o Yeesu zon yi dù wa yahó warén wa bëere bío yi. Mu bon, lé orén lé ɓa yankarowà Ȑúhúso féeë là a nii na ɓa le Melkisedeëki bío sii.

† 6:14 Mi loń Bío Ȑúhúso ɓúeení vúahú (Genèse) 22.16-17

7

O Melékisedéeki lé o bée, á lé le Dónbeení yankaro

¹ O Melékisedéeki mu lé ho lóhó na 6a le Saleemu bée, á mún lé le Dónbeení na wi mu bío búenbúen njúhú wán yankaro. Páahú na ó o *Abarahaamu hía tá hã hía lè 6a bá-zàwa á dàńna 6a, á bío ó o bínia wee bùen, ó o Melékisedéeki lée sá a yahó, á dúbuaa wo yi.*

² A bío ó o *Abarahaamu yú hã hía téenii 6àn cúa-pírú níi ó o nòn o Melékisedéeki yi. Le yèni mu kúará le «térenló bée». A bío ó o lé ho Saleemu bée, bún kúará le o lé ho «héerà bée».

³ Bàn maá lè 6àn nu á nùpue yí zú. Nùpue yí zú a nònkáni ceeenii. O teró bío yí bía yí mòn, ó o húmú bío mún yí bía yí mòn. O bío bonmín lè le Dónbeení Za bío: O lé o yankaro fée.

⁴ Mi loń bío ó o Melékisedéeki mu bío njúhú wiráa. Hárí wàn bùaa Abarahaamu bío na ó o yú hã hía téenii 6àn cúa-pírú níi á wón nòn wo yi.

⁵ O níi na 6a le *Levii mònmanía na lé 6a yankarowà ó o Moyiize làndá nòn le níi yi le 6a wé fé o *Isirayele nípomu bío na 6a wee yí 6àn cúa-pírú níi. O o Isirayele nípomu mu nòn lé 6àn zàwa, lé bío á bán nònkáni mún can o Abarahaamu yi.

⁶ Ká a Melékisedéeki wón nònkáni yí can Levii yi, ò o Abarahaamu màhã pá nòn bío ó o yú 6àn cúa-pírú níi wo yi. O Melékisedéeki mu dúbuaa o Abarahaamu na le Dónbeení dó mi níi nòn yi.

⁷ A wa zú kénkén le yía wee dúbua wón bío njúhú wi po yía 6a wee dúbua yi.

---

* ^{7:1} Mi loń Bío njúhú bùeenii vúahú (Genèse) 14.18-20

8 O Levii nùwā, bǐa ó o Isirayεele nǐpomu wee na bǐo ba wee yí bān cúa-pírú níi yi, bán lée nùpua, ba wee hí. Ká a Melekisedεeki na ó o Abarahaamu nən mí bǐo bān cúa-pírú níi yi, wón yǐo wi lua làa bǐo le Dónbeení bióní vüahú bíaráa mu.

9 O Levii nùwā lé bǐa á mu bǐo bān cúa-pírú níi wee na yi. Εε ká bǐo ó o Abarahaamu na lé bān bùaa á léra mu, bǔn wee zéení le orén Levii mún wāa léra mu.

10 Mu bon, pāahú na ó o Melekisedεeki sā a Abarahaamu yahó yi, ká a Levii dīn yí ton. Εε ká mu pāahú ká a wi míñ bùaa mu yi.

11 O Isirayεele nǐpomu *ländá yi, ó o Levii zì-núhú lé hǐa ho yankaró tonló bǐo sā yi. Ba lé ba yankarowà là a *Aaron bǐo sii. Εε Ká ba yankaró tonló jii màhá yí sú. Lé bǔn nən á yankaro veere bùi ló na ka là a Melekisedεeki bǐo, wón yí ló Aaron nənkāni yi.

12 Ká ho yankaro tonló hǐa yèrémáa, se ho ländá mún ko ho yèrémá.

13 Yia hā bióní mu bía dāní yi bān zì-núhú nùpua yí wó yankarowà yí mən.

14 Wa zū le wón na lé wa Núhúso á ton o *Zuddaa zì-núhú yi. A bǐo ó o Moyiize wee bío ba yankarowà bǐo, ó o bēn mún yí bía bǐo bùi ho zì-núhú mu dāní yi.

O Yeesu lé o yankaro là a Melekisedεeki bǐo sii

15 A bǐo wāa wíokaa nən ó o yankaro mu bǐo wee ceráa lé bǐo kà: O yankaro bùi ló á ka là a Melekisedεeki bǐo sii.

16 O yí wó yankaro làa bǐo ba nùpua bòráa mu bǐo sii. O wó a yankaro le mukāní na wi o yi na máa vé máa mi bǐo yi.

17 Bío kà lé bío le Dónbeení bióní vúahú bía:
«Fo lé o yankaro féeε

là a Mélékisedéeki bío síi.»†

18 Le Dónbeení khínía ho nín-yání làndá yi, lé
bío ho pànká mía, ho bío júhú mía.

19 Ho làndá mu lá yí dà máa wé á nùpue máa
téren le Dónbeení yahó. Ká hă laà na kà wán á bío
wa dó wa sía yi wee lòoní bún bén wíokaa súaaní.
Lé bún pànká yi á wa wee dàní vá vaa gúeráa le
Dónbeení yi.

20 Mu yínəní bún mí dòn. Le Dónbeení báa mu
nii wán. Bía ká bán wó ba yankarowà à le yí báa
bío.

21 Ká a Yeesu wón le Dónbeení wó là a yankaro,
á báa bò mu wán làa bío kà:
«O Núhúso á báa mu nii wán,
á máa bíní máa yèrémá mi nii.

Fo lé o yankaro féeε.»‡

22 Lé bún nòn á le páanii na ó o Yeesu wó á le wi
warén lè le Dónbeení pāahú á súaaní dño lè ho
yahó.

23 Bío pá bínía wee sanka mu mín yi lé bío kà: Ba
yankaro cérèe khína, lé bío mu húmu yí máa díá à
ba sá lén.

24 Eε ká bío ó o Yeesu ù keń bín féeε, á ní-veere
máa lá a lahó o yankaró tonló yi.

25 Lé bún nòn ó dà wee kánináa bía wee vá
gúee gúe le Dónbeení yi orén pànká yi. Mu bon,
o Yeesu mu wi féeε, á wee fio le Dónbeení yi ba bío
yi.

26 A wón yankarowà júhúso so na lé o Yeesu
lé yña á ko làa wén. O wee ce le Dónbeení yahó,

---

† 7:17 Mi lorí Lení vúahú (Psaumes) 110.4   ‡ 7:21 Mi lorí Lení
vúahú (Psaumes) 110.4

o bè-yáanii mía, fianí mía wo yi, o yí máa páaní làa bè-kora wérowà. Le Dónbeení bàrá a mu bío búenbúen júhú wán.

²⁷ O mákóo mía ò o ya muiní làa wizooní mí bè-kora bío yi lè ba zâamáa bè-kora bío yi làa bío ba yankarowà júnásá na ká wee wéráa mu bío síi. Le muiní ó o yan cíekúee mí dòn á mu vóráa, á lé orén míten mún wó le muiní mu yña.

²⁸ Ba yankarowà júnásá na ba wee dín o *Møyiize làndá wán à kúeeráa, bán dà à va à vî. Ká ho *ländá béró móñ á le Dónbeení báa á bàrá mí za wó là a yankaro, wón na bío búenbúen jíi sú fée.

8

O Yeesu lé ba yankarowà júhúso

¹ Bío wa le wa à bío búenbúen á bío júhú wi po bío ká lé bío ká: Ba yankarowà júhúso na bío bía ká lé yña á warén yú. O yòó kará ho wáayi le Dónbeení na dà mu bío búenbúen nín-tiáni.

² O wee sá mí yankaró tonló mu le *sòobá-lùe yi hâ pönsöni bùkú binbirí yi, hìa á nùpue yí tá, lè o Núhúso Dónbeení míten tá ho. Nùpue yí tá hón.

³ Yankarowà júhúso lée yankarowà júhúso á léra, bëra a na ò o wé wé mu hâmu, à ya hâ muiní na le Dónbeení yi. Awa, á warén yankarowà júhúso bën mún ko ò o yí bío búi à hâ lè le Dónbeení.

⁴ O lá wi ho tá wán, se o yâá lá máa wé yankaro. Lé bío ba búi wi vó á wee hâ le Dónbeení làa bío ó o *Møyiize làndá bòráa mu.

⁵ Bán yankarowà júnásá so tonló na ba wee sá lé ho binbirí so na wi ho wáayi bân khânkhanáamu.

Mu bon, pāahū na ó o Moyiize hía ko ò o 6úaká tá hā pōnsòni bùkú yi, á le Dónbeení bía nòn wo yi: «Loń, wé mu 6úenbúen làa bío á ī zéenianáa mu nòn foń le 6úee wán.»*

⁶ Ká hā laà na kà wán ó o Yeesu wón le Dónbeení kàràfáa ho tonló yi. Ho bío jnúhú wi làa sòobéé, lé bío le páaníi na ó o bò le Dónbeení lè 6a nùpua pāahú á súaaní súaaní dío lá wi lè ho yahó, lé bío á bío le Dónbeení dó mí jii le mí i wé è na wen le páaníi mu yi bún súaaní bío lè ho yahó.

Le Dónbeení dó mí jii le mí i bè le páaníi finle

⁷ Ká le *páaníi na le Dónbeení bò lè ho yahó á flaní lá mía yi se le lá mía bíní mía bè páaníi 6úi.

⁸ Eε ká lé bío le Dónbeení nípomu wó khon làa de á nòn le biaráa bío kà:
«Mi loń, lé ınén Núhúso Dónbeení bía bío kà:
Pāahú 6úi khíi dã, ká i bè le páaníi finle
là a *Isirayeele nípomu, là a *Zudaa zi-jnúhú nípomu.

⁹ Dén páaníi so á à wé mí dòn làa dío á ī bò lè 6àn 6ùaawa
pāahú na á ī tò 6a níi wán lóráa ho *Ezipite kôhú yi.

Bán yí bò bío wa bía tò wán yi.

Lé bún te bío á ī 6èn mún pã 6a dia, lé ınén Núhúso bía mu.

¹⁰ Bío kà móñ le páaníi na á ınén Núhúso á à bè là a *Isirayeele nípomu lé dío kà:
I i wé á 6a wé è leéka i làndawá bío,
I i dé hā 6a sia yi. Lé ınén Núhúso bía mu.
I i wé 6àn Dónbeení,
á barén n wé i nípomu.

---

* ^{8:5} Mi loń Léró vúahú (Exode) 25.40

11 Nùpue máa bíní máa kàrán mí za tàá mí ninza
le ɓa tà ınén Núhúso bío,
lé bío ɓa ɓúenbúen á à tà i bío,
à lá ɓa ní-kía yi lii ɓúe ɓa háyúwá yi.

12 I i sén ɓa bè-kora á à díá,
á máa bíní máa leéka ɓa wékheró bío hùúu.»[†]
13 Bío le Dónbeení wee bío le páaníi finle bío, bún
wee zéení le le càtio le páaníi na bò lè ho yahó làa
dà-kínle. A bío lée bío bén hía kína, se mu ká ho
vlló.

9

Le nín-yání páaníi béró

1 Le páaníi na bò lè ho yahó á làndáwá wi
wee kàrán ɓa nùpuá làa bío le Dónbeení wee
búaanínáa. A ɓa nùpuá lè le Dónbeení mu fémínló
lahó mún wi ho tá wán.

2 Mu bon, hā pōnsóni bùkú á tá mu bío yi, á
káana lè hā cúa-jun. A ho nín-yání lahó na ɓa wee
ve làa sòobá-lùe lé bín á le fintá-cúaa, lè le tábári
na ho búurú na bío sà le Dónbeení yi wi wán, á zoó
wi yi. **3** A ho jun níi lahó lé hía ɓa le *sòobá-lùe bān
binbiriso.

4 Lé hón lahó so á mu bío na sāmu sì ciíníi
dèe na wó lè ho sānú bío céeéra yi, á le páaníi
bonkoní na mání lè le yahó wó lè ho sānú zoó wi
yi. Dén bonkoní so á le dèe búi wi yi á mu bío na
ɓa le *maane wi yi. O o *Aaron būin-za na sà hā
võnna mún wi le bonkoní mu yi, à séení hā hue-
penlenwà, hía le páaníi làndáwá na le Dónbeení
nən o *Məyiize yi á túara wán.

---

† 8:12 Mi loń Zeremii vúahú 31.31-34

5 Le ɓonkoní mu ɓàn jníhú á ho wáayi tonkarowà na ɓa le Serubénwa wi yi, á wee zéení le Dónbeení cùkú. Ba mía táró pon le ɓonkoní mu jní-peε yi, bín na ɓa nùpuwa bè-kora wee sén dia yi. Èε ká bún bíoró pâahú yínɔní hía kà.

6 Lé làa bún á hã sña mu bàrákaráa. A le *sòobá-lùe lé bín le *Dónbeení yankarowà wee zoo sá mí tonló yi làa wizooní.

7 Ká le sòobá-lùe ɓàn binbiríso dén lé ɓa yankarowà jníhúso mí dòn wee zo le yi. O wee zo bín le cùekúee le lúlúure yi lè ɓa bùaa na ó o fúaaana cãni, à zoo na le Dónbeení yi orén mí beere bè-kora séndiaró bío yi, lè le Dónbeení nípomu na ká bè-kora séndiaró bío yi.

8 Le Dónbeení Hácírí wee zéení mu le ká le sòobá-lùe wi bín wà, á se le sòobá-lùe ɓàn binbiríso jii yí dà máa hén.

9 Bún biowa so wee zéení bío wee wé hã laà na kà wán bío. Mu wee zéení le mu hâmu na ɓa nùpuwa wee wé, lè hã muiní na ɓa wee ya yí dà máa wé á ɓa máa téren le Dónbeení yahó.

10 Mu lé ɓa nùpuwa mí dòn *lândawá na ɓa bò ho dínló, lè mu bè-junii, làa bío ɓa wee séeka lè miten dání yi. Hã ländawá mu kéra bín fúaa pâahú na le Dónbeení yèrémáa mu biowa yi.

O Krista lé mu bè-kora séndiaró muiní yía

11 O *Krista ɓuara gueé wó ɓa yankarowà jníhúso bèra a na wa yí mu bè-tentewà. Le lùe na ó o sá mí yankaró tonló yi dén jii mún sú po hã pɔnsòni bùkú na yáanía tá ho tá hení yi. Le yínɔní dèε na á nùpuwa tá. Le bío yí sã ho dímíjá yi.

12 O Krista zon le Dónbeení *sòobá-lùe ɓàn binbiríso yi le cùekúee mí dòn á mu vóráa. Mu yínɔní

bà-kùio cāni ó o zonnáa, lé o kùrú cāni lé dño ó o zonnáa, á wee kānínáa ɓa nùpuwa féeε.

¹³ O nòn-zúnle na ɓa wee cíí sáni na ɓa wee kúee mu ɲumu yi à wāa lè ɓa nùpuwa na yí máa ce à héha là a *Møyiize làndá, lè ɓa kókowá lè ɓa dāaní cāni, lé bún wee ceé ɓa à héha lè ho làndá mu.

¹⁴ Ká bún wee wé kà síi, se o Krista cāni dén bío ɓén wíokaa yòo po bún. Le Dónbeení Hácírí pànká yi ó o Krista mu tà nòn míten á wó a muiní yě na á flaní mía yi. O cāni lé dén á à ceé wa yiwa hā wárá na wee ɓua wén varáa mu húmú lahó yi yi, béra a na à wa dàní sá na le Dónbeení na wi féeε yi.

Le cāni lé le páaníi na bò fliminí

¹⁵ Lé bún nòn o *Krista bòráá le *páaníi finle le Dónbeení lè ɓa nùpuwa pâahú. O húrun á fenianáa ɓa nùpuwa mu bè-kora na ɓa wó le nín-yání páaníi pâahú, à bía na le Dónbeení von dàn yí hā kíia na máa vé, híia bío fèra bía dia.

¹⁶ Nùpue móndén ji-cúa bío híia wee bío, se ɓanso húrun.

¹⁷ Mu bon, hen ká yěa mà hā ji-cúa mu húrun, à hā bío màhā wé le sòobéε. Lé bío ká a yio wi lua, à hā ji-cúa mu bío máa wé here.

¹⁸ Lé bún yàá nòn le cāni kúaará á bòráá le nín-yání páaníi.

¹⁹ Bío ó o *Møyiize kàráンna hā làndáwá á nòn o *Isirayeele nípmu ɓúenbúen yi vó, ó o lá ɓa nòn-zàwa lè ɓa kókowá cāni na ó o cōn, á bò mu ɲumu wán. O o lá le vǐndè-za na ɓa le *izoopu lakahó, lè ho yénsé muhú, ò o wee wāa hā làndáwá vúahú, lè ɓa nùpuwa ɓúenbúen

20 ká a bío bío kà: «Dìo kà lé le páaní na le Dónbeení bò nòn mia ɓàn cāni.»*

21 Lää bún sii, ó o mún wāana hā pōnsòni bùkú lè hā sīa na wi ho yi ɓuénbúen.

22 Ho ländá vüahú yi á mu yàá bía le mu bío ɓuénbúen wee ceé lè le cāni, le ká cāni yí kúaará á bè-kora yí dà máa sén máa dia.

O Krista nòn miten le cíekúee mu vórdá

23 Awa, Ká bío wi ho wáayi ɓàn khâñkhâñáamu wee ceé là a *Møyiize ländawá, á mu ɓàn binbiríso ko mu ceé lää bío súaaní súaaní bún.

24 O *Krista yí zon hā pōnsòni bùkú na ba nùpuatá yi. Hón bùkú so lé hen na le Dónbeení wi yi ɓàn khâñkhâñáamu, ká ho yínəní horén mí beere. Lé ho wáayi ó o Krista yòora á yòó dín le Dónbeení yahó wee yanka le wa bío yi.

25 Lää lúlúio á le *Dónbeení yankarowà júhúso beení wé zo le sòobá-lùe ɓàn binbiríso yi lè ba bùaa na ba fúaaana cāni. Ká a Krista wón yí máa wé zoo ya míten lää muiní féeε.

26 Ká a lá wee wé bún féeε, se o lò lá wé è be féeε à lá ho dímíjá lénlo pāahú ɓuee ɓue ho zuia yi. Èε ká hā pōnna vaa véeníi, ó o Krista ɓuara le cíekúee mí dòn á ɓueé wó míten lè le muiní yǐa á ɓóráa mu bè-kohó júhú.

27 Nùpue lée nùpue á à hí le cíekúee mí dòn. Bún móñ á le Dónbeení i cítí o.

28 Lé lää bún ó o Krista wóráa míten lè le muiní yǐa le cíekúee mí dòn á ɓóráa ba minka nùpuatá bè-kora júhú. O khii bíní i ɓuen, ká bún màhá máa

* **9:20** Mi lorí Léró vüahú (Exode) 24.3-8

wé bë-kora ó o ɓueé ɓueé jníhú. O ɓueé kání bía pan o ɓuenló.

10

O Krista ɓueé bó hā muiní yaró jníhú

¹ Bío ó o *Møyiize làndá wee zéení yínɔní bío wi ɓàn binbiriso mí bëere. Mu lé mu ɓàn khànkhanáamu. Hón làndá so wee zéení le hā muiní dà-kéní kéní mu ko hā wé ya làa lúluio féeε. Lé bún nòn á bía ɓa wee ya hā bío yi á hā yí dà máa wé á ɓa máa téren le Dónbeení yahó.

² Ká bún mía se bía ɓa wee ya hā muiní mu bío yi á bë-kora wáa lá à sén á à dia làa cíekúee, á lá máa bíní máa leéka mí bë-kora mu bío, á máa ya muiní mu bío yi.

³ Eε ká ɓueé. Làa lúluio ká hā muiní mu wee wé à ɓa bíní leéka mí bë-kora bío.

⁴ Mu bon, ɓa nòn-zàwa lè ɓa kókowá cāni yí dà máa ɓue mu bë-kora jníhú.

⁵ Lé bún nòn á bío ó o *Krista ɓuara ho dímíjá yi, ó o bía nòn le Dónbeení yi:

«Fo yí tà hā muiní lè mu bë-hänii bío,
à ū wó á i sānía wi.

⁶ Ba bùaa na ɓa füaana á cíina le muiní yeeñí dëe
wán

lè hā muiní mu ɓuí na ɓa wee ya mu bë-kora
séndíaró bío yi ɓúenbúen bío yí wó sīna fon.

⁷ A i wáa bía: Lé mi na wà à ɓuen
ɓueé wé ū sīi bío.

Bún lé bío túara i dání yi le Dónbeení bióní vúahú
yi.»*

---

* **10:7** Mi lorí Lení vúahú (Psaumes) 40.7-9

8 Bío kà lé bío ó o Krista bía lè ho yahó: «Fo yí tà hā muiní lè mu bè-hānii bío. Fo mún yí tà ɓa bùaa na ɓa wee füaa à cíí le muiní yeeeníi dèe wán, lè le muiní na ɓa wee ya mu bè-kora séndiaró bío yi bío. Bún búenbúen yí máa wa ū sii.» A hā muiní mu jøn wee ya à héha làa bío ho *ländá bòráa mu.

9 O Krista tñin bínía bía: «Lé mi na wà à bñuen bueé wé ū sii bío.» O Krista gó ho hñáni muiní júhñ ò orén mí bëere wó míten là a muiní yìa dó hā lahó yi.

10 O Yeesu Krista wó le Dónbeení sii bío. Bío ó o Krista nñen míten á húrun le cúekúee á mu vóráa, lé bún wó á wa bío sâ le Dónbeení yi.

11 Ba yankarowà búenbúen wee dñin ya hā muiní dà-kéní kéní mu làa wizooní, à hā jøn yí dà máa sén bè-kora máa díá hùúu. **12** Ëe ká a Krista yan mu bè-kora séndiaró muiní le cúekúee, ò o yòó kará le Dónbeení nín-tlání fëee,

13 á pan bío le Dónbeení á à dé o zúkúsa o tá ó ò bè mí zení wán.

14 Le muiní dà-kéní mí dòn na ó o Yeesu mu yan lé dén wó á bía bío sâ le Dónbeení yi térenna le yahó.

15 Lé bún le Dónbeení Hácíri mún bía. Le bía bío kà lè ho yahó:

16 «Bío kà lé bío ó o Núhñso bía:
Hā wizooní mu khílló móndén
á dño kà lé le páníi na á iì bè làa ba.

Iì dé iì làndawá ɓa sìa yi,

Iì wé á ɓa wé è leéka hā bío,

17 I máa bíní máa leéka ɓa bè-kora lè ɓa wékheró bío hùúu.»[†]

18 Hen ká mu bè-kora hía séra díá, se muiní yaró wáa máa bún bè-kora so séndiaró bío yi.

---

† **10:17** Milorí Zeremii vúahñ 31.33-34

O Krista héra ho wōhū nōn wēn

19 Awa, wàn zàwa lè wàn hinni, lé o Yeesu cāni pànká yi á wa láa mu yi le wa à zo le *sòobá-lùe bān binbirīso yi.

20 O có ho wā-finle na lé ho wā-binbirī á nōn wēn. O héra ho pōnsò-beení na ka lè ho lé o sānia á wa wee dān yōo zo le sòobá-lùe bān binbirīso yi.

21 A wa yú bā yankarowà júhūso na wi le *Dónbeení zí-beení júhū yi.

22 Mi wāa wa vā vaa būe le Dónbeení yi lè le yi na púaara díá, lè le sīidéró binbirī. Mu bīo na wa wó à mu yí se á mi wa lén wa sīa yi à hā ce, à mún sēe wa sānia lè mu jnumu na wee ce.

23 Bīo wa dó wa sīa yi wee lōoní á mi le wa wé zéení bīo wéréméré, à yí tēé wa bāra. Mu bon, le Dónbeení dó mí jii le mí i wé bīo na, à le wé mu.

24 Mi wa pa mí bīo, à wé hení mí sīa le waminí lè hā wárá na se dānī yi.

25 Mi yí wa khí à wé yí buen wa kuure fēmínlo làa bīo bā nī-dònndáa būi khú yí máa buennáa bīo sīi, ká mi màhā wa wé hení mí sīa, sōnkú bīo wa zū le o Núhūso wizonle jnāana lua.

26 Bīo wa zū ho tūiá vó ká wa wó bē-kora làa cānii, se muiní wāa kūn mía máa ya būn bē-kora so séndiaró bīo yi.

27 Bīo ká, lè ho lōoní le cítíi lè ho dā-sūmúi na à cīi le Dónbeení zúkúsa.

28 Hen ká a būi yáara a *Møyiize làndá, ká mu bān sērāsa nūwā jnun tàá nūwā tīn wi, á bānso ko ò o būe, mākári zūnló mía mu yi.

29 Sōnkú yīa zùańna le Dónbeení Za yi, á wó le pāaníi cāni na ceéra bānso lè mu kāakó-bīo, á là

le Dónbeení Hácírí sãamuso, wón lònbee so máa poñ bùn le.

³⁰ Yia bía bío kà á wa zú: «Hã yúaa díró bío sã mi. Yia ko làa bío na, á í wé mu lè 6ànsø». O mún pá bía bío kà: «O Núhúso á à fí le cítíi mí nípomu wán.»‡

³¹ Le Dónbeení na wi féeë á nùpue híá zon níi, bùn záñii wi làa sòobéë.

³² Mi bíní leéka bío wó khíína, le pâahú na le Dónbeení dó mí khoomu mi wán, á le lònbee yú mia làa sòobéë.

³³ Ba là mia, á beéra mi lò 6a nùpuia gúenbúen yiyo yi, tàá bía 6a beéra lò làa bùn síi á mi tà jii.

³⁴ Mu bon, mi lò páanía bon làa bía wi ho kàsó yi. Hârì mi níi bío 6a fó á mi yâá pá tà mu lè le sì-wéë, lé bío mi zú le bío sã mia á súaaní súaaní mu, bùn á à kén bín féeë.

³⁵ Awa, á mi wâa yí titika bío mi láá yi. Lé lerén siidéró mu bío yi á mi ì yíráa le sàánii na bío júhú wi làa sòobéë.

³⁶ Mi ko mi hí mi sia bèra a na à mi dàní wé bío le Dónbeení le mi wé. Lé bùn ñ na ká mi ì yí bío le dó mí jii le mí ì na mia.

³⁷ Le Dónbeení bióní vúahú yi á bío kà bía:
«Hen làa ciinú tenté
ká yía lua á 6ueé dâ.

O máa mía.

³⁸ O nùpue na térenna wón ñ kén le mukâni binbirí na máa vé yi o siidéró le Dónbeení yi pànká yi.

Εε ká 6ànsø bínia ló lè mí móñ, á í sìi máa wa a bío yi.»§

‡ **10:30** Mi loñ Lândá zéeniló vúahú (Deutéronome) 32.35-36

§ **10:38** Mi loñ Habakuuki vúahú 2.3-4

39 Èe ká bán na wee lé lè mí móñ à vñ lén á warén mía tñahñ. Warén bán dó wa sia le Dónbeenñ yi, á wi ho kñníló wñhñ wán.

11

Wàn bùaawa siadéró le Dónbeenñ yi bío

1 O nùpue sñidéró le Dónbeenñ yi wee zéení le mu bío na á 6ànsø dó mí sii wee lòoní yíró ó o láa yi. Mu wee zéení le bío á 6ànsø yíó yí máa mi ó o láa yi le mu bío bon binbirñ.

2 Lé wàn maáwà siadéró le Dónbeenñ yi nñn á le táráa 6a bío.

3 Lé bío wa dó wa sia le Dónbeenñ yi á nñn wa zñnáa le le léra ho dñmíná lè mí bionñ. Lé kà sii wa zñnáa le bío yí máa mi lé bñn le dñn wán léraráa bío wa wee mi.

4 O *Abëele dó mí sii le Dónbeenñ yi, lé bñn nñn le muinñ na ó o yan á súaaní a *Kajee muinñ. Lé o sñidéró mu nñn le Dónbeenñ tà fóráa o hñmu, á bía le o térenna. O Abëele húrun, èe ká a sñidéró le Dónbeenñ yi bío yi, á bío ó o wó á 6a nùpua pá wee bío bío.*

5 Lé o Enøki sñidéró le Dónbeenñ yi bío yi ó o buan yòoraráa ho wáayi lè mí yèn-vèení «á nùpue yí bñnia yí móñ, lé bío le Dónbeenñ buan wo yòoraráa ho wáayi.» Sáni ò o bua yòo ho wáayi, á le Dónbeenñ bionñ vñahñ zéenía mu le «o bío wó sña le Dónbeenñ yi.»†

6 A bñn jññ bueé wé ká mu yínñ le sñidéró le Dónbeenñ yi bío yi, á nùpue bío yí dà máa wé sñ Dónbeenñ yi hùúu. Yia wee vá vaá bue le Dónbeenñ

* **11:4** Mi loñ Bío júhñ bñueenñi vñahñ (Genèse) 4.3-10   † **11:5** Mi loñ Bío júhñ bñueenñi vñahñ (Genèse) 5.21.24

yi ko ò o láa mu yi le le wi binbirí, á bìa wee cà 6a zǔñ le á le mún wee sàání yi.

⁷ Lé o Nòwee sìidéró le Dónbeení yi bìo yi á le zéenianáa bìo wà 6ueé wé làa wo. O o Nòwee dó mu le sòobéé yi, ó o wíokaa ho won-beení ó orén là a zìi nùpuia kànianáa. Lé o sìidéró mu le Dónbeení yi á sìinía ho dímíjhá júhú. A lé o sìidéró mu bìo yi á le Dónbeení le o térennanáa.

⁸ Lé o *Abarahaamu sìidéró le Dónbeení yi bìo yi ó o táráa le veró á wà van ho kôhú na le Dónbeení le mí ì na a yi, à ho bìo sì a yi. O yàá hínñan wà ká a yí zū hen na ó o wee va yi.

⁹ O dó mí sìi le Dónbeení yi, ó o wà vaá kàyáa ho kôhú na le Dónbeení dó mí jii le mí ì na a yi yi, á kéra hâ pönsòni bùkúwá yi bìn là a *Izaaki là a *Zakoobu, bán na á hâ kâa dà-kéní kéní mu bìo mún sâ yi.

¹⁰ O Abarahaamu mu lá wee lòoní ho lóhó na nûhú fárá tîna. Hón lóhó so lé le Dónbeení zéenía bìo ho fáraráa, á lé lerén mún fárá ho.

¹¹ Lé o Sara sìidéró le Dónbeení yi á nòn le wó ó o yúráa o za ká a jñon híana yí máa te, ò o mún kína. Èe ká a màhâ láa le ká le Dónbeení dó mí jii le mí ì wé bìo na, à le wé mu.

¹² Lé bùn nòn á wàn 6ùaawa nì-kéní mí dòn, o Abarahaamu, á wó 6a zâamáa 6àn maá, ká a húmu yàá lá sùaráa. Mu nípmu na sâ a móñ á boo lè hâ mànàayio bìo sìi, tâá lè le hònlè na mu yámú jnumu jii bia bìo sìi. Nùpue yàá yí dà máa mì 6a máa zùñ jii.

¹³ Bán 6úen6úen dó mí sìa le Dónbeení yi á húrun à bìo le dó mí jii le mí ì wé yí kúaa 6a wán. Èe ká 6a màhâ pá khéra mòn mu, á 6a sìa wan mu

bío yi, á 6a bía wéréméré le mi lé 6a kàywá ho tá wán.

14 Bío 6a bía bún kà sii wee zéení le 6a màkoo wi maá zii yi ho wáayi.

15 Hen ká 6a lá leékaa ho kóhú na 6a ló dia bíní varó bío binbirí, se 6a lá à dànì n bíní ì va ho.

16 Eε ká lé bío le maá zii na bío súaaní, dño wi ho wáayi, lé dén 6a màkoo wi yi. Lé bún nòn le Dónbeení yí máa níyi bío 6a wee ve le le míin Dónbeení bío yi, dén na son ho lóhó ká làa ba.

17 Lé o Abarahaamu siidéró le Dónbeení yí bío yi ó o tà le mí ì ya mí za Izaaki lè le muini á à na le yi pâahú na le le mí ì khén o kúará yi, ká a jøn zú kénkén le le Dónbeení mu dó mí jii nòn wo yi.

18 Mu bon, le Dónbeení hía bía nòn wo yi: «Ba zàwa na á ï dó i jii le i na foñ, lé o Izaaki á ï ì dñin wán á fo ò yíráá 6a.»‡

19 Eε ká a Abarahaamu lon mí yi, ó o le le Dónbeení dà 6a ní-hía wee vèení. Lé bún nòn á le Dónbeení mu diaráá o za nòn wo yi, ó o ka lòn yìla na vèera.

20 Lé o Izaaki siidéró le Dónbeení yí bío yi ó o dùbuaaráá o Zakoobu là a Ezayuu yi bío wá bueé wé dání yi.

21 Lé o Zakoobu siidéró le Dónbeení yí nòn á bío ó o húmú dñ, ó o dùbuaaráá o Zozeefu zàwa lè mí ní-kéní kéní yi, ó o buan mí bùini yi á lií bùrá ó o bùaanía le Dónbeení.

22 Lé o Zozeefu siidéró le Dónbeení yí nòn ó o húmú pâahú ó o bíaráá o *Isirayele nípomu léró ho *Ezipite yi bío, á zéenía bío 6a à wé là a ní-hínmu.

‡ **11:18** Mi loñ Bío júhú bùeenní vúahú (Genèse) 21.12

23 Lé o *Møyiize ɓàñ nùwā siadéró le Dónbeení yi bío yi á ɓa sàンkaaráa wo hā píina tñ. Bío ɓa mòn o za semu, ó o bée bióni ɓa yí zána.

24 Lé o Møyiize siidéró le Dónbeení yi nòn á bío ó o hía dñ, ó o pâ le ɓa wé yí ve mí làa Ezipite bée hínlo za.

25 O tà lá le lònbee lè le Dónbeení nípmu, à bío lá dà à wéé o sii ho pòñ-za yi, bún na lé mu bè-kora ó o pâ dia.

26 Ho Ezipite kôhú nàfòrò wi bún bon. Èe ká a Møyiize cõn, á hā làntàa na à là làa wo làa bío ɓa wee là làa yía le Dónbeení mòn léra bío sii á bío júhú wi o cõn làa sòbée, lé bío ó o khèra mòn ho cùnú na pan wo ho yírò.

27 Lé o Møyiize siidéró le Dónbeení yi nòn ó o lóráa ho Ezipite kôhú yi wà ò o yí zána bío ho kôhú mu bée sii á à cí a yi. O ka lè o yio wi le Dónbeení na yí máa mi wán, lé bún te bío ó o fárá tñanáa.

28 Lé o siidéró le Dónbeení yi nòn ó o dûráa ɓa *zúifùwa sãñú na ɓa le Paaki, á nòn le jii le ɓa khii o Isirayeele nípmu ziní züajiní lè le cãni bëra a na à ho wáayi tonkaró na wee bùé ɓa nùpua à yí bùé ɓa hínbii zàwa.

29 Lé o Isirayeele nípmu siadéró le Dónbeení yi nòn ɓa dàñna kãanáa mu yámú jumu bè-muhú yi lè mí laà lòn tá hení bío sii. Èe ká ho Ezipitesa jòn ɓa mòn bueé zon, á mu jumu bó ɓa bùenbúen.

30 Lé o *Isirayeele nípmu siadéró le Dónbeení yi nòn ɓa bánbáa ho Zerikoo lóhó hā wizooní bío hèñun, á ho dándá beení na son kínia ho lóhó mu yi á tò.

31 Lé o hāa na lá wee yèé míten, yĩa ɓa le Arahaabu s̄iidéró le Dónbeen̄i yi nən ó o kānianáa, ò o yí páanía yí húrun lè le Dónbeen̄i zúkúsa. Lé b̄io ɓa cūiilowà na ló ɓa Isirayeelesa c̄ón ó o buan se.

32 B̄io á i yàá wāa à b̄iní i b̄io lé mu yén. O Zedion, là a Baraaki, là a Samusōn, là a Zefti, là a *Daviide, là a Samuwēele lè ɓa jui-cúa feerowà b̄io na ɓa wó á i yí dà máa tè yi b̄uenbúen máa véení.

33 Lé ɓa siadéró le Dónbeen̄i yi b̄io yi nən ɓa dàńna ɓa bá-zàwa, á wó b̄io térenna, á yú b̄io le Dónbeen̄i dó mí jii le mí i na ɓa yi, á mún dàńna tunnáa ɓa kúdenwà jiní.

34 Lé le s̄iidéró mu le Dónbeen̄i yi b̄io yi nən ɓa dàńna bóráa hā dā-sūmáa, á kānía miten ho khàtóní b̄ueró yi. Ba buuekaa á lò b̄inía fá. Ba henía mí s̄ia táráa hā hīa, á dàńna jnən mí zúkúsa hīn-tawá.

35 Lé ɓa hāawa búi siadéró le Dónbeen̄i yi nən ɓa b̄inía mənnáa mí nùpuwa na lá húrun lé b̄io ɓa vèera.

Ba nùpuwa búi ɓa juiínia sānía ɓa siadéró le Dónbeen̄i yi b̄io yi, á ɓa p̄a le mí máa kāní míten á ɓa húrun, b̄era a na à ɓa b̄iní vèe à kεní le mukānī binbirí yi.

36 Ba búi jà mí yiwa á hā lāntàa kúio ɓa yi. Ba han ɓa, á can lè hā zúakùaríwà kúaa ho kàsó yi.

37 Ba búi ɓa lèekaa lè hā huua ɓó, ɓa búi ɓa kúiora lè hā kàrakárawà, ká ɓa búi bán ɓa ɓó lè ho khàtóní. Ba búi bán yí zū hen na ɓa à zo, á wee zí ɓa pia lè ɓa via sōnna. Mu b̄lo b̄uenbúen fòora ɓa yi. Ba beéra ɓa lò lāa sòobéé.

38 Ho dímíjá yí ko lāa ba, lé b̄io ɓa s̄uaaní ho. Ba wee héé víná ho tá hení lè hā b̄uaa yi, á wee héé zo hā hue-beera p̄onna lè hā kāna yi.

39 Le Dónbeení tà bán ɓúenbúen bío ɓa sìadéró le yi bío yi. Èe ká bío le Dónbeení mu dó mí jii nòn le mí ì na ba yi á ɓa màhá pá yí yú,

40 lé bío Le Dónbeení lá wíokaa bío súaaní bún á ká lè wa ɓúenbúen. Lé bún nòn ɓarén mí dòn yí ko ɓa bío jii sí ká warén na ká níi ló.

12

Mi wa hí wa sia le lònbee lè mí sítwà yi

1 Awa, bío á bán seérà-kúii so kínía wén, á minén mún wa pí bío ɓúenbúen na wee hè wén wa máa va lè ho yahó, à mu bè-kora na wee bùmaka wén à wa pí díá, ká mi wa lùwí lè wa sòobéé vaa dã hen na wa ko wa vaa dã.

2 Mi wa fá wa yílo o Yeesu yi. Wón lé yíia wee wé à wa dàí dé wa sia le Dónbeení yi. Lé orén wee tií wa sìadéró mu jii. O tà á ɓa ɓúaa wo ho *kùrùwá wán ó o húrun, á tà mu bàn niyio yi, lé bío ó o fèra mòn le sì-wee na wi mu móon. A hã laà na kà wán, ó ɓèn kará le Dónbeení nín-tiání.

3 Mi leéka a Yeesu bío. Ba bè-kora wérowà hínòn o wán, ká a màhá jà mí yi mu ɓúenbúen yi. A mi wáa yí le mi bàra tèró à yí pànká mi wán.

4 Mi wee fi lè mu bè-kora, èe ká mi dìn yí fun làa bún yí vaá ɓó mu húmu yi.

5 Mi so yiwa sà le zéeníi na le Dónbeení nòn mia yi lè le zàwa bío síi le?

«Í za, hen ká a Núhúso wee bé fo, à ū yí pí.
Hen ká a wee zá làa fo, à ū yí tèé ū bàra.

6 Mu bon, o Núhúso wee wé bé bía ó o wa.
Bía ó o zú le ɓa bío sâ a yi bán ɓúenbúen lé bía ó o
wee wé ha.»*

---

* **12:6** Mi lorí Wàhio vúahú (Proverbes) 3.11-12

⁷ A lé mi béró bío yi nɔn mi lò wee beráa. Le Dónbeení ɓuan mia lè mí kùrú zàwa bío sii. Lé o za yén á ɓàn maá máa wé bé?

⁸ Ká le Dónbeení yí máa bé mia lè mí zàwa na ká ɓúenbúen bío, se mi lé le zii zàwa, ká mi yínɔní le zàwa binbirí.

⁹ Wa maáwà fù wee bé wən á wa mún fù wee kɔ̄nbi ɓa. A mu so yí súaaní à wa wé kɔ̄nbi o Maá Dónbeení poní bún bèra a na wa yí le mukāní le?

¹⁰ Wa maáwà wee bé wən ho pòn-za yi héha lè ɓa kùrú yilera. Ká le Dónbeení dén wee bé wən bèra a na wa bío wé se. Le wi à wa ce làa bío lerén wee ceráa.

¹¹ Wa béró pâahú á mu máa wé wé sî wən, mu wee wé beé wa lò. Eε ká mu yéeníi á bía bó bán lé bía wee wé ɓa nùpuwa na térenna, bán wee wé keń ho héerà yi mu bío yi.

¹² A mi cén hení mi bàra na tò, mi zení na wee tūmaka à mi fárá dîní.

¹³ Mi bè ho wɔ̄hú na muina, bèra a na à yía lé o lóní bío yí dé wán, ká a v̄eení dàñ téren.

¹⁴ Mi wé à ho héerà keń minén lè ɓa nùpuwa ɓúenbúen pâahú, à ceé miten le Dónbeení yahó, ká bún mia á nùpue woon máa mi a Núhúso Dónbeení.

¹⁵ O ɓúi yí v̄í à p̄í le Dónbeení sâamu na le wee wé na a yi. Mi pa miten bío, mi yí dia le bío ɓúi na yí se à lé mi tâahú lòn v̄indè-hēere à dèé bía ká.

¹⁶ Mi pa miten bío mu koomu lè mí sîwà wéró yi. Mi wé yí zùań bío bâs le Dónbeení yi làa bío á yía ɓa le Ezayuu wóráa mu bío sii. Wón mòn ho dînló yi á pânaá mí nî-kînmu nòn mín f  yi.

¹⁷ A mu vaa véeníi ó o wi à ɓàn maá dûsua a yi, ká wón màh  yí wó mu. O o wá h  y n-ca-poa san

à mu yí dàńna yí yèrémáa.

¹⁸ Bío ho fù làa yahó nùpuá vá vaá ńóráa le ńúee na ńa le Sinayii yi, bún na ó o nùpue dà wee túii yi, na lé ho dőhű, lè le tibí-cúaá, lè ho pinpi-beení, á minén yí vá yí vaá ńóráa lahó ńuí yi làa bún ńán sii.

¹⁹ Ba jná le buaaní wíló, lè mu tōn-beení sã, á ńa yí dàńna mu. A ńa le le Dónbeení yí bíní yí bío làa mí míten.

²⁰ Lé bío á bío mà nən ńa yi po ńa. Bío kà lé bío mu tāmu bía: «Nùpue lée nùpue túaa le ńúee mu yi, hárí ò o wé zàn-yña, á wón n lèeka lè hâ huaa á à ńúee.»[†]

²¹ Bío á bán mən á zánia ńa làa sòobéé, fúaa o *Møyiize bía bío kà: I zána zána á wee zà.

²² Eε ká minén bán vá vaá ńó le ńúee na ńa le Sion yi, lè le Dónbeení na wi féeé ńa lóhó yi, hón na lé ho Zeruzaleemu na wi ho wáayi. Mi vá vaá ńó ńa nùpuá cérèe na wee dí ho sănú yi, bán na lé ho wáayi tonkarowà, lè le Dónbeení hínbíi zàwa na yènnáa túara le cõn ho wáayi.

²³ Mi vá vaá ńó le Dónbeení hínbíi zàwa na yènnáa túara le cõn ho wáayi yi. Le Dónbeení na wee fí le cítii ńa nùpuá ńúenńúen wán lé dño mi vá vaá ńó yi, á vá vaá ńó ńa nùpuá na térenna á bío jii sú yi.

²⁴ O Yeesu, yña kúaará mí cāni ceéraráa wən lé wón mi vá vaá ńó yi. Lé orén le Dónbeení dñin wán bðráa le páanii finle làa wən. O o cāni mún bío júhű wi po a *Abeele bío.

²⁵ A mi cén wé jná yña wee bío làa mia cõn sese. O *Isirayele nípomu yáanía yí jná yña jná ńa zen

† **12:20** Miloń Léró vúahű (Exode) 19.12-13

wán cőn, á le lònbee ɓèn yú ɓa. Ká warén bán lé le Dónbeení wee bío làa wən ho wáayi. Ká wa tun wa jníkõnna le wa máa jní le cőn, á le lònbee mún n yí wən léé kẽnkén.

²⁶ Le Dónbeení yánkaa wee bío à ho tá ɓúenbúen dèké. Á ho zuia á bío kà lé bío le dó mi jñii nən wən le mí i wé: «Í pá à bíní i wíoka à dèké ho tá, á mún n dèké ho wáayi.»[‡]

²⁷ Bún kúará le bío léra na dà wee dèké á khíi vé. Ká bío yí dà máa dèké bún n keń bín.

²⁸ Lé bún nən á warén bá-zàmu na wa yú á yí dà máa dèké. Bún bío yi à mi wa zúń le Dónbeení sãamu na le wó làa wən bío, à sá na le yi à héha làa bío le sii vá yi, lè le kɔnbii, lè le ya-hézãńi.

²⁹ Mu bon, wàn Dónbeení ka lòn dɔ̄hú na wee yáa mu bío.

13

Bío le Dónbeení nípomu ko ɓa ɓua lè miten

¹ Mi wań míń làa bío ɓa nuzàwa waráa míń bío sii.

² Ni-hãni wé huera mi wán à mi ɓua a sese, mi yí le mi yiwa sà bún yi. Ba ní-dòndáa ɓúi wó mu, á ɓa ɓuan ho wáayi tonkarowá ká ɓa yí zú mu.

³ Mi wé leéka bía wi ho kàsó yi bío, à keń lè mi páanía wi ho yi làa ba. Mi mún wé leéka bía ɓa wee beé lò bío, à keń lè minén ɓa mún wee beé lò.

⁴ Báawa lè mi hánání, mi wé bè bío le Dónbeení bía yi mu yaamu dání yi. O báa tàá o hää á yí ko ò o wé hää-fénló tàá bá-fénló. Mi zúń le le Dónbeení khíi síiní ɓa hää-féwá lè ɓa bá-féwá júńá.

[‡] 12:26 Mi loń Aazee vúahú 2.6

⁵ Mi yí le mi sña sòobá wé vá le wári yi dà khíi. Mi le bño wi mi cón à mi sña wa bño yi. Le Dónbeení mí bëere yàá bía bño kà: «Loń, i máa díá fo ū dòn, i máa pí fo hùúu.»*

⁶ Lé bún te bño wa sña hereka á dà à bioráa bño kà: «O Núhúso Dónbeení wee séení wen fëee, á wa máa zýn dëe. Nùpuá yí dà dëe bùí máa wé làa mi»†

⁷ Bía zéenía le Dónbeení bño làa mia á mi tà le yi á mi wé leéka bño. Mi loń bño 6a buan lè miten le Dónbeení bño dání yi vaá húrunnáa. Minén mún bua miten lè 6a bño sñi.

⁸ Bño ó o Yeesu *Krista karáa ho híihú lé bún ó o mún karáa ho zuia. Lé bún ó o ò dínnáa fëee máa yèrémá húúu.

⁹ Mi pa miten bño, à yí díá le 6a khà mia vñiní lè ho kàránló sñiwà na yí se. Bño se lé à wa yí ho pànká le Dónbeení sãamu na le wee wé bño yi, Ká yínorí hâ làndawá na bò ho dínló wán bño yi.

¹⁰ Warén muiní yeeñí dëe wi. A 6a yankarowà na wee sá 6a *zúifùwa põnsóni bùkú yi á yí ko 6a wé dí bño wi le wán.

¹¹ Ba yankarowà núhúso wee bua 6a bùaa na 6a fùaana cāni à zoráa le *sòobá-lùe yi mu bë-kora sëndiaró bño yi. Ká 6a bùaa mu bán 6a wee lée cíi ho donkiyahú.

¹² Lé làa bún sñi 6a mún buan o Yeesu lóráa ho Zeruzalëemu lóhó donkiyahú á lée 6ó. O bño wó kà sñi bëra a na ò o cāni pànká yi, à 6a nùpuá bë-kora sén díá.

---

* **13:5** Le bióní mu bía bò bño túara ho Ländá zéeníló vñahú (Deutéronome) 31.6, 8 yi là a Zozue vñahú 1.5 yi. † **13:6** Mi loń Lení vñahú (Psaumes) 118.6

13 A mi wāā wa léé sī a Yeesu mu yahó ho donkiahū, à hā lāntàa na là làa wo bān sīi à wa mún tà yi.

14 Ho lahó na wa wi yi ho dīmíjá yi á máa keñ bín fēee. Lé būn te bīo wa wee càráa hǐa wa khíi kēení yí ho yīrō na lua yi.

15 Mi wé wa khòoní le Dónbeení fēee o Yeesu pànká yi, à būn wé lòn muiní na wa yan nən le yi. Dén muiní so lé wa jiní bē-bónii na wa wé è khòoníná le.

16 Mi wíoka wé wé mu bē-tentewà lè ba nùpuwa, à wé séení mín lè mí níi bīo. Bún ka lòn muiní, mu bīo sī le Dónbeení yi. Mi yí le mi yiwa sà bún yi.

17 Bia wi mi júhū wán á mi wé bē bóní yi. Ba wee pa mi bīo, á lé barén mún khii zéení bīo mi bīo karáa lè le Dónbeení. Ká mi wee bē ba bóní yi, á ba wé è sá mí tonló lè le sī-wēe. Ká mi yí máa wé bún, á ba wé è sá ho ká ba sīa yí wan, bún á cūnú mía yi.

18 Mi wé fio na wēn. Wa láa waten yi, á zū le wa yí wó yí khon bīo būi yi. A wa mún wi à wa wé wé bīo se fēee.

19 I wee hení mu á à na mia le mi fio le Dónbeení yi bēra a na à í yí ho wāhū bīní būen mi cōn fūafūa.

Hāfard

20-21 Le le Dónbeení wé à mi dàń wé bīo se á le sīi vá yi. Lé lerén lé ho héerà bānso. Le bō le páaníi làa wēn fēee lè wa Núhūso Yeesu cāni. Lé lerén vēenía wo léra mu húmú yi á wó lè mí nīpomu paro binbirī. Le o Yeesu *Krista pànká yi à le Dónbeení mu wé à wa dàń wé bīo le sīi vá yi. Le ho cùkú bīo sī a Yeesu Krista yi fēee. *Amiina!

Mōndēn bioní lāa tēenii

²² Wàn zàwa lè wàn hínni, hã bióní bío yen na
á í túara kà á mi pa bío sese, í túara hã nòn mia à
henínáa mi sia.

²³ Wàn za Timotée á ba wãa léra ho kàsó yi díá.
Ká a yú bueé dõn fùafùa, á wa à bè míñ bueé bùeekí
mia.

²⁴ Mi tèení mi ya-díwá bùenbùen yi, làa bìa bío sã
le Dónbeení yi bùenbùen. Wàn zàwa lè wàn hínni
na wi ho Italii kõhř yi wee tèení mia.

²⁵ Le le Dónbeení wé mí sãamu lè mi bùenbùen.

**Dónbeenì páaní fīnle vūahū
New Testament in Buamu (UV:box:Buamu)**

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Buamu

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Buamu

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 30 Dec 2021
331a1641-e36a-5300-8cb1-c9476fce9bf